

AMO.CZ

LEDEN 2017

BACKGROUND REPORT | XXIII | OSN | DISEC | III

Snižování vojenských rozpočtů

PRAŽSKÝ STUDENTSKÝ SUMMIT | WWW.STUDENTSUMMIT.CZ

1 Úvod

Jedním z cílů Prvního výboru Valného shromáždění OSN pro odzbrojení a mezinárodní bezpečnost je, jak už jeho samotný název napovídá, dosažení co nejvyšší úrovně odzbrojení ve světě.¹ Krize a konflikty podněcují rozšiřování chudoby, nedodržování základních práv, nedostatek vzdělání a zdravotní péče, rozšiřování nemocí a devastaci životního prostředí. Odzbrojení by mělo vést ke snížení mezinárodního napětí a zmenšení pravděpodobnosti vypuknutí nových válečných konfliktů.

Dle čl. 51 Charty OSN má každá země v případě ozbrojeného útoku právo na sebeobranu.² Nelze tedy očekávat, že by došlo k úplnému zastavení výdajů na vojenské účely. Státy musí nějakým způsobem zajistit své bezpečnostní potřeby a zároveň chtějí zajistit svou regionální i mezinárodní bezpečnost.

Tento background je strukturován následovně: Nejprve bude načrtnut obecný úvod k tomu, jak vůbec chápat vojenské výdaje, jejich historický vývoj a aktuální stav pro rok 2016. Na úvod naváže kapitola popisující rámec odzbrojovacích aktivit OSN a s ním spojenou problematiku provázanosti obrany a zbrojení se státní suverenitou. Kvůli této historické provázanosti nebyla přijata v rámci OSN závazná opatření pro regulaci výše vojenských rozpočtů jednotlivých členských států. Od roku 1981 je ale zaveden (pro státy dobrovolný) standardizovaný nástroj, jehož cílem je získat informace o aktuálních hodnotách vojenských výdajů členských zemí. Sdílení těchto informací na neutrální platformě OSN by mělo přispět ke zvyšování důvěry mezi jednotlivými státy a ve svém důsledku i k předcházení vzniku případných ozbrojených konfliktů. Přesto se tohoto pravidelného vykazování vojenských rozpočtů neúčastní zdaleka ani polovina členských států. Pro budoucí úspěch těchto snah bude také zásadní vztah mezi odzbrojením a rozvojem, který bude popsán ve třetí kapitole. Finance uvolněné snížením vojenských rozpočtů by totiž mohly být následně použity na podporu všestranného rozvoje těchto zemí. Čtvrtá kapitola se bude věnovat tématu blíže a představí regionální dynamiky zbrojních výdajů, jež je zásadní pro pochopení kontextu chování jednotlivých národních států.

2 Vojenské výdaje

2.1 Definice vojenských výdajů a praxe při jejich vykazování

Vojenské výdaje tvoří nedílnou a nezanedbatelnou součást rozpočtů mnoha států. Častým problémem snah o analýzu a srovnání hodnot vojenských výdajů bývá nejednotná definice. Existují užší i širší definice v závislosti na potřebách daného státu, které způsobují nepřesnosti při srovnávání dat.³

Stockholm International Peace Research Institute (SIPRI) charakterizuje vojenské výdaje jako finanční prostředky vynaložené na ozbrojené síly, ministerstva obrany a jiné státní instituce zapojené do obranných projektů, paramilitární síly a vojenské aktivity ve vesmíru.⁴ V rámci těchto kategorií je financován personál (vojenský i civilní, zároveň také starobní důchody pro veterány a sociální služby pro zaměstnance a jejich rodiny), dále provoz a údržba, veřejné zakázky, vojenský výzkum a vývoj, vojenská výstavba a pomoc.⁵

SIPRI staví svou analýzu primárně na datech poskytnutých vládami jednotlivých států, ale vychází také například z dat shromážděných Severoatlantickou aliancí či Mezinárodním měnovým fondem.⁶ NATO však na rozdíl od Mezinárodního měnového fondu do svého pojetí vojenských výdajů započítává vojenské důchody.⁷ Od SIPRI se definice odlišuje tím, že nezahrnuje polovojenské síly.⁸

Pokud se definice vojenských výdajů vykazovaných daným státem neshoduje s definicí institutu, jsou hodnoty odhadovány na základě analýzy celkových rozpočtů

států. Takto SIPRI postupuje například v případě Ruska, Číny či Izraele.⁹ V případě, že u některých států neexistují žádná data, k odhadu celkových vojenských výdajů nedochází.

Definice vojenských výdajů pro potřeby OSN je primárně přizpůsobena vykazování. Jedná se o detailnější systém, ve kterém jsou zahrnuty jednotlivé složky vojenských výdajů.¹⁰ OSN dělí vojenské výdaje do tří hlavních skupin: 1) náklady na provoz, pod které spadá financování personálu, provozu a údržby, dále 2) veřejné zakázky a výstavba a 3) výzkum a rozvoj.¹¹ V rámci standardizované formy vykazování vojenských rozpočtů jsou tyto skupiny děleny ještě na menší podskupiny. Existuje i zjednodušená forma, v níž jsou rozpočty vykazovány pouze v rámci tří kategorií: personál, provoz a veřejné zakázky.¹²

2.2 Historické trendy v růstu vojenských výdajů

Po konci druhé světové války, navzdory snaze zamezit další válce a nastolit světový mír, začal celosvětový nárůst vojenských výdajů.¹³ Vše vyvrcholilo během studené války, kdy docházelo k závodům ve zbrojení mezi zeměmi Západu a Východu. Tyto závody můžeme považovat za projev tzv. bezpečnostního dilematu.¹⁴ Jedná se o situaci, kdy se stát snaží o zlepšení své bezpečnosti skrze zrychlení zbrojení nebo překotnou modernizaci armády. Tato skutečnost však vyvolává reakci v okolních státech, které se tak mohou samy cítit v ohrožení. Situace může vést k již zmíněným závodům ve zbrojení či v krajním případě i k preventivním vojenským útokům. V bezpečnostním dilematu tak přes racionální snahu aktérů zvýšit svoji úroveň bezpečnosti jejich reálná bezpečnost zůstává stejná či dokonce horší než na začátku.

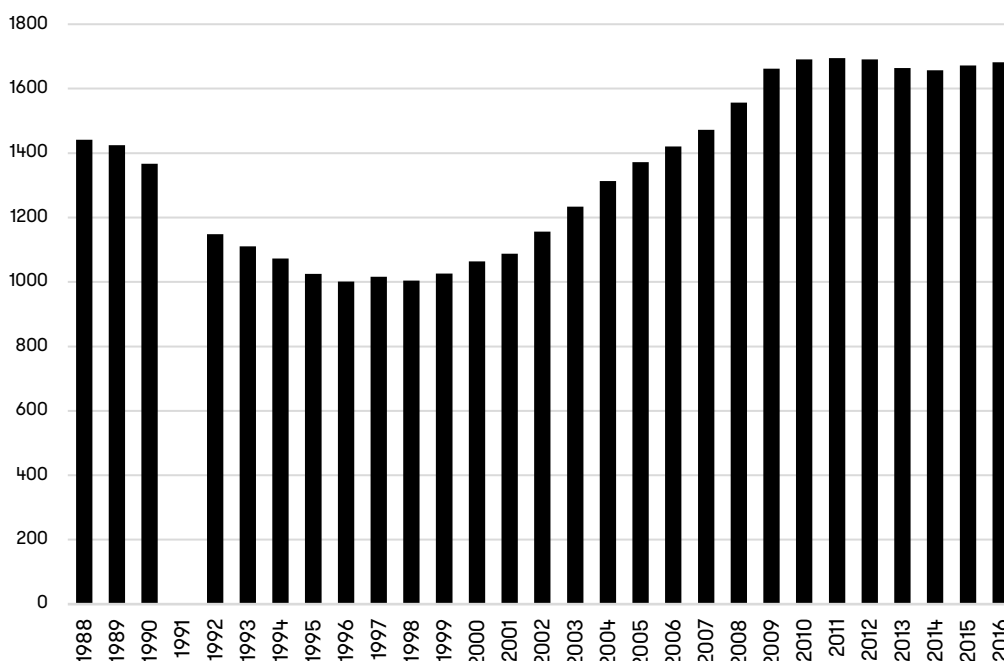
Po konci studené války, tedy od počátku 90. let 20. století, začaly státy postupně snižovat výdaje na vojenské účely.¹⁵ Ke zlomu v tomto trendu došlo po teroristických útocích z 11. září 2001 ve Spojených státech amerických,¹⁶ po nichž začaly Spojené státy zvyšovat náklady na vojenské účely následované růstem vojenských nákladů ve státech po celém světě.¹⁷ Nejvíce patrný byl nárůst v USA a asijských státech, naopak u evropských států tak rapidní růst zaznamenán nebyl.

2.3 Údaje z roku 2016

V roce 2016 dosáhly celosvětové vojenské výdaje výše 1686 miliard amerických dolarů (pro výpočet byla použita hodnota dolaru z roku 2015).¹⁸ Oproti roku 2015 došlo k nárůstu o 0,4 %.¹⁹ V posledních letech je však patrná stabilizace výše těchto nákladů a od roku 2008 nedošlo k velkým výkyvům. V žebříčku států s největšími vojenskými výdaji se v loňském roce na prvních pěti místech umístily USA, Čína, Rusko, Saudská Arábie a Indie,²⁰ přičemž výdaje prvních patnácti států v tomto žebříčku tvoří 81 % celosvětové hodnoty vojenských nákladů.²¹ Největší podíl tvoří vojenské výdaje USA, konkrétně 36 %.²² Od roku 2014 lze také zaznamenat vliv poklesu ceny ropy. U států, jejichž ekonomiky jsou z velké části závislé na vývozu ropy, je znatelné snížení státních rozpočtů a s ním spojené snížení výdajů na vojenské účely.²³

Graf 1: Celosvětové vojenské výdaje, 1988–2016 (miliardy amerických dolarů – stálá hodnota z roku 2015)²⁴

3 Snižování vojenských rozpočtů v rámci OSN

3.1 Odzbrojení a rozvoj

Podstatný je vztah mezi odzbrojením a rozvojem, které společně tvoří důležité nástroje pro udržení míru. Zbrojení může ohrozit stabilitu dané země, ale regulace by zároveň mohla snížit schopnost státu se bránit případným vnitřním nebo vnějším projevům agrese.²⁵ To vše do velké míry závisí na pocitu bezpečí jednotlivých států. Místo hromadění zbraní je třeba pracovat na důvěře mezi státy.²⁶ Dosažení pocitu bezpečí však brání nedostatek transparentnosti.²⁷

V roce 1987 proběhla Mezinárodní konference o vztahu mezi odzbrojením a rozvojem. Už samotné odzbrojení, zákaz určitých zbraní či snižování vojenských výdajů by měly odstranit bariéry pro dosažení rozvoje a pozitivně k němu přispět.²⁸ Důležitým aspektem tohoto vztahu je myšlenka, že finance uvolněné odzbrojením a snížením vojenských rozpočtů by mohly být použity na ekonomický či sociální rozvoj.²⁹ Není však zaručeno, že zbylé finance budou investovány do rozvojové pomoci. Způsob, jakým se bude nakládat s těmito penězi, závisí na daném státu. Mohou být použity pro různé účely, například na případné splácení státních dluhů.³⁰

V této souvislosti lze srovnat finance potřebné pro naplnění rozvojových cílů tisíciletí,³¹ které si OSN předsevzala v roce 2000, s výší ročních celosvětových vojenských výdajů. Podle Světové banky by splnění všech cílů stálo mezi 40 a 50 miliardami amerických dolarů.³² To tvoří 3 až 4 % ročních celosvětových vojenských nákladů, které celkově činí přibližně 1,6 bilionů amerických dolarů.³³ Například vymýcení extrémní chudoby a hladu by vyšlo na 39 až 54 miliard amerických dolarů, což tvoří 2,3 až 3,3 % celosvětových ročních vojenských nákladů.³⁴ Ve srovnání s ročním rozpočtem OSN by finance investované během jednoho roku do vojenských výdajů zajistily fungování OSN během dalších 700 let.³⁵

3.2 Standardizovaný nástroj pro vykazování vojenských výdajů

Po vzniku OSN se v rámci snahy o zamezení propuknutí další války projevila také snaha o snížení vojenských rozpočtů. Roku 1973 vznikl plán, dle kterého mělo pět stálých členů Rady bezpečnosti snížit své vojenské rozpočty.³⁶ Plán ale nakonec nebyl uskutečněn. Vynucené snížení vojenských výdajů se tak projevilo jako nedosažitelný cíl.

Tyto snahy vyústily až v zavedení standardizovaného nástroje pro vykazování vojenských rozpočtů, který byl roku 1981 uveden v rezoluci Valného shromáždění 35/142.³⁷ Vysoké vojenské výdaje jsou zátěží pro ekonomiky daných států a právě zprávy o rozpočtech mají představovat první krok k jejich snížení.³⁸ V rámci OSN však dodnes neexistuje dohoda limitující vojenské výdaje.

Státy mohou do 30. dubna každého roku podat zprávu o svých vojenských výdajích za uplynulý rok. Vojenské výdaje jsou děleny do tří kategorií: provozní náklady, veřejné zakázky a výstavba a výzkum a rozvoj.³⁹ Vykazování vojenských rozpočtů však je dobrovolné a nelze ho nijak vymáhat.

Dle rezoluce Valného shromáždění 56/14 má zavedení tohoto nástroje vést k uvolnění napětí a zvýšení důvěry mezi státy.⁴⁰ V roce 2002 byla za účelem zvýšení počtu zúčastněných států zavedena i zjednodušená forma pro vykazování.⁴¹ Mimo důvěry mezi státy mají tyto zprávy přinést také uvolnění mezinárodního napětí a vést k prevenci případných konfliktů.

Od zavedení do roku 2010 podalo alespoň jednou výkaz o svém vojenském rozpočtu 124 států.⁴² Některé státy se účastní pravidelně každý rok, některé jednou za několik let, některé se zúčastnily pouze jednou, některé nikdy. Většina afrických států a také země Blízkého východu se nikdy do vykazování nezapojily.⁴³

Nepravidelná účast při podávání zpráv limituje efektivitu tohoto nástroje, protože neumožňuje srovnání celosvětových výdajů a není dostatečná pro vytvoření regionální důvěry mezi státy. Mezi lety 2001 a 2009 se účast asijských a latinskoamerických států pohybovala mezi 25 a 33 % a účast afrických států pouze okolo 6 %.⁴⁴ Největší účasti bylo dosaženo roku 2002, kdy se zapojilo 82 států.⁴⁵ V posledních letech se počet výkazů pohybuje velmi nízko. V roce 2015 podalo zprávu o svém vojenském rozpočtu 43 států a v roce 2016 pouze 38.⁴⁶

4 Regionální postoje

4.1 Afrika

V rámci celé Afriky došlo v roce 2016 k poklesu vojenských výdajů o 1,3 % oproti roku 2015.⁴⁷ Přesto jsou však výdaje na tomto kontinentě v roce 2016 o 48 % vyšší než v roce 2007.⁴⁸ Státy severní Afriky vykazují nárůst výdajů, oproti tomu státy subsaharské Afriky snížení. Tento pokles je zapříčiněn ekonomickými problémy z důvodu snížení cen ropy. To ovlivnilo hlavně Angolu, Jižní Súdán, Alžírsko, Tunis a Egypt. Účast afrických států na vykazování státních vojenských rozpočtů je velice nízká. Do roku 2010 se alespoň jednou zapojilo pouze 19 z 53 států.⁴⁹

4.2 Asie a Oceánie

V oblasti Asie a Oceánie zaznamenal SIPRI nárůst vojenských výdajů o 4,6 %.⁵⁰ Jedná se menší nárůst než v uplynulých dvou letech, a to zvláště kvůli zpomalení zvyšování čínských vojenských výdajů. V rámci celého regionu došlo mezi lety 2007 a 2016 k celkovému nárůstu o 64 %.⁵¹ Pět z patnácti států, které nejvíce investují za vojenskými účely, se nachází v této oblasti. Je to Čína, jejíž vojenské výdaje tvoří 48 % celkových vojenských nákladů tohoto regionu, na druhém místě je poté Indie, dále Japonsko, Jižní Korea a Austrálie.⁵² Nachází se zde mnoho zdrojů napětí mezi státy, ať už se jedná o spory ve Východočínském či Jihočínském moři, konflikty mezi Indií

a Pákistánem nebo Indií a Čínou. Tyto střety zájmů často slouží pro ospravedlnování zvyšování vojenských výdajů. V rámci nástroje OSN pro vykazování vojenských rozpočtů se do roku 2010 zúčastnilo alespoň jednou 29 z 53 států z tohoto regionu.⁵³

4.3 Blízký východ

SIPRI ve své analýze pro rok 2016 neuvádí úplná data týkající se oblasti Blízkého východu. Ve státech, jejichž data má institut k dispozici, došlo oproti roku 2015 ke snížení o 17 %, ⁵⁴ a to i přes konflikty panující v této oblasti. Dokazuje to velký vliv poklesu cen ropy na výši vojenských výdajů jednotlivých států. V tomto regionu ovlivnil pokles nejvíce Saúdskou Arábií, Irák a Omán.⁵⁵ Státem, který vydává nejvíce prostředků do vojenské oblasti, je v tomto regionu Saúdská Arábie, která ale také oproti roku 2015 snížila své výdaje o 30 %.⁵⁶

4.4 Evropa

Evropské státy vynakládají 20 % celosvětových vojenských výdajů.⁵⁷ Oproti roku 2015 byl v roce 2016 zaznamenán nárůst o 2,8 %.⁵⁸ Čtyřmi nejvyššími hodnotami vojenských výdajů disponují v této oblasti Francie, Velká Británie, Německo a Itálie. Dohromady tvoří 10 % světových vojenských výdajů.⁵⁹ Velkým investorem je také Polsko. Všechny státy západní Evropy poskytly OSN alespoň jednou výkaz o svém vojenském rozpočtu. I u států východní Evropy je účast poměrně vysoká.

4.5 Amerika

V Severní Americe došlo k nárůstu vojenských výdajů. Po pěti letech došlo znovu k navýšení vojenských financí ve Spojených státech amerických. I přes tento nárůst je hodnota vojenských výdajů z roku 2016 o 20 % nižší než maximum, kterého USA dosáhly roku 2010.⁶⁰ V oblasti Střední Ameriky a Karibiku došlo poprvé od roku 2003 ke snížení výdajů. V tomto regionu dominuje Mexiko, které investuje hlavně do boje proti drogám, přičemž v roce 2016 bylo u Mexika poprvé po dvanácti letech zaznamenáno snížení výdajů. K poklesu došlo také v Jižní Americe, a to zejména z důvodu ekonomických problémů spojených se snížením cen ropy. Svě výdaje snížila Venezuela a Brazílie, k nárůstu došlo naopak v Argentině a Kolumbii. V rámci států Latinské Ameriky a karibských států se do roku 2010 zúčastnilo vykazování vojenských rozpočtů OSN 24 z 33 států.⁶¹

5 Závěr

Ročně vydávají členské státy OSN miliardy amerických dolarů na vojenské účely. Přitom by tyto peníze mohly být využity na zlepšení sociální a ekonomické situace mnohých lidí po celém světě. OSN nedisponuje žádným nástrojem, kterým by mohla státy přimět ke snížení jejich vojenských rozpočtů. I přes zavedení standardizovaného nástroje pro vykazování vojenských rozpočtů nedochází v této oblasti k žádnému posunu. Množství států, které se pravidelně účastní vykazování, je velice nízké, zavedení tohoto nástroje tedy nevede k žádným významným výsledkům, jakými měly být například utužení důvěry mezi státy nebo zvýšení bezpečnosti. Pro další posun je tedy důležité zjistit, z jakých důvodů se státy tohoto vykazování neúčastní, a přijít na způsob, jak tyto důvody eliminovat a motivovat státy k větší účasti.

Otázky pro stanovisko

- Kolik činí roční vojenské výdaje vašeho státu? Na co jsou finance nejčastěji vynaloženy?
- Podal někdy váš stát výkaz o svém ročním vojenském rozpočtu Organizaci spojených národů? Činí tak pravidelně? Proč by váš stát měl či naopak neměl zájem na sdílení těchto informací?
- Jaké překážky mohou zamezit vašemu státu případné sdílení vojenského rozpočtu?
- Vykazují sousední státy své vojenské rozpočty? Jak to ovlivňuje přístup vašeho státu?

Otázky pro jednání

- Jak by měl DISEC přistupovat k otázce snižování vojenských rozpočtů?
- Měla by být stanovena omezení pro výši vojenských výdajů členských států? A jak je možné případně státy podnítit k snížení vojenských rozpočtů?
- Jak je možné zvýšit účast států při vykazování vojenských rozpočtů?
- Jak důležitý je vztah mezi odzbrojením a rozvojem? Mělo by být odzbrojení jedním z cílů udržitelného rozvoje?
- Mělo by být stanoveno, jak se má nakládat s penězi uvolněnými snížením vojenských výdajů?

Doporučené zdroje

Základní informace o odzbrojování. Vojenským výdajům se věnuje část mezi stranami 9 až 17: https://unoda-web.s3-accelerate.amazonaws.com/wp-content/uploads/assets/HomePage/ODAPublications/AdhocPublications/PDF/Basic_Guide-2011-web-Rev1.pdf.

Informace o výši vojenských výdajů jednotlivých států na základě výkazů vojenských rozpočtů pro OSN: <http://www.un-arm.org/>.

Údaje o světových i regionálních vojenských výdajích od Stockholm International Peace Research Institute z roku 2016: <https://www.sipri.org/sites/default/files/Trends-world-military-expenditure-2016.pdf>.

Studie zabývající se vztahem mezi rozvojem a odzbrojením. Strany 19 a 20 se věnují roli snižování vojenských rozpočtů v tomto vztahu: https://unoda-web.s3-accelerate.amazonaws.com/wp-content/uploads/assets/HomePage/ODAPublications/DisarmamentStudySeries/PDF/DSS_31.pdf

Analýza hodnot světových vojenských výdajů do roku 2012, včetně rozboru vlivu ekonomické krize. V závěru část věnovaná vojenským výdajům Spojených států amerických: <http://www.globalissues.org/article/75/world-military-spending>.

Rezoluce OSN 35/142, kterou byl zaveden standardizovaný nástroj pro vykazování vojenských rozpočtů: <http://undocs.org/A/RES/35/142>.

Seznam použitých zdrojů

- ¹ UN General Assembly - First Committee - Disarmament and International Security [online]. [cit. 2017-08-14]. Dostupné z: <http://www.un.org/en/ga/first/>
- ² Charta Organizace spojených národů a Statut mezinárodního soudního dvora [online]. [cit. 2017-08-14]. Dostupné z: <http://www.osn.cz/wp-content/uploads/2015/03/charta-organizace-spojnych-narodu-a-statut-mezinarodniho-soudniho-dvora.pdf>
- ³ BRIZGALOVÁ, Lenka. Vojenské výdaje a jejich vyhodnocení ve vybraných zemích Evropské unie. In: Vojenské rozhledy [online]. 2012, 21(4), s. 111-121 [cit. 2017-08-13]. ISSN 12103292. Dostupné z: <http://vojenskerozhledy.cz/en/kategorie/vojenske-vydaje-a-jejich-vyhodnoceni-ve-vybranych-zemich-evropske-unie>
- ⁴ Stockholm International Peace Research Institute. SIPRI Definition of military expenditure. [online]. [cit. 2017-07-12]. Dostupné z: <https://www.sipri.org/databases/milex/definitions>
- ⁵ Op. cit. Stockholm....
- ⁶ Sources and methods | SIPRI [online]. [cit. 2017-08-13]. Dostupné z: <https://www.sipri.org/databases/milex/sources-and-methods>
- ⁷ NATO. Defence Expenditure of NATO Countries (2010-2017) [online]. 2017 [cit. 2017-09-16]. Dostupné z: http://www.nato.int/nato_static_fl2014/assets/pdf/pdf_2017_06/20170629_170629-pr2017-111-en.pdf
- ⁸ Op. cit. BRIZGALOVÁ...
- ⁹ Sources and methods | SIPRI [online]. [cit. 2017-08-13]. Dostupné z: <https://www.sipri.org/databases/milex/sources-and-methods>
- ¹⁰ Op. cit. BRIZGALOVÁ...
- ¹¹ United Nations Department for Disarmament Affairs. Transparency in Armaments - United Nations standardized instrument for reporting military expenditures. 2005. [online]. [cit. 2017-07-12]. Dostupné z: <https://unoda-web.s3-accelerate.amazonaws.com/wp-content/uploads/assets/convarms/Milex/Docs/Forms/Guidelines/MILEX%20publication%20final%20E.pdf>. S. 1.
- ¹² United Nations Department for Disarmament Affairs. Transparency in Armaments - United Nations standardized instrument for reporting military expenditures. 2005. [online]. [cit. 2017-07-12]. Dostupné z: <https://unoda-web.s3-accelerate.amazonaws.com/wp-content/uploads/assets/convarms/Milex/Docs/Forms/Guidelines/MILEX%20publication%20final%20E.pdf>. S. 1.
- ¹³ GILLIS, Melissa. Disarmament - A Basic Guide Third Edition. 2012. [online]. [cit. 2017-07-12]. Dostupné z: https://unoda-web.s3-accelerate.amazonaws.com/wp-content/uploads/assets/HomePage/ODAPublications/AdhocPublications/PDF/Basic_Guide-2011-web-Rev1.pdf. S. 9.
- ¹⁴ TŮMA, Miroslav. Mírové využívání jaderné energie, nešíření jaderných zbraní a jaderné odzbrojení. 2009. Praha: Ústav Mezinárodních vztahů. s. 66 [online]. [cit. 2017-08-18]. Dostupné z:

https://books.google.cz/books?id=vDCcBwAAQBAJ&pg=PA66&lpq=PA66&dq=bezpe%C4%8Dnostn%C3%AD+dilema&source=bl&ots=exeQTBW8ij&sig=WhpkCpACh1suehzG7_fSZCzD6_g&hl=cs&sa=X&ved=oahUKEwjqlYSKYt_VAhWDb1AKHao9Bl44ChDoAQgvMAI#v=onepage&q=bezpe%C4%8Dnostn%C3%AD%20dilema&f=false

¹⁵ GILLIS, Melissa. Disarmament - A Basic Guide Third Edition. 2012. [online]. [cit. 2017-07-12]. Dostupné z: https://unoda-web.s3-accelerate.amazonaws.com/wp-content/uploads/assets/HomePage/ODAPublications/AdhocPublications/PDF/Basic_Guide-2011-web-Rev1.pdf. S. 9.

¹⁶ ARCHER, Colin a Annette WILLI. Opportunity Costs: Military Spending and the UN's Development Agenda: A view from the International Peace Bureau [online]. International Peace Bureau, 2012 [cit. 2017-08-13]. Dostupné z: <http://www.ipb.org/wp-content/uploads/2017/03/document.pdf>. S. 1.

¹⁷ Tamtéž, s. 14.

¹⁸ TIAN, Nan, FLEURANT, Aude, WEZEMAN, Pieter D. a WEZEMAN, Siemon T. Trends in world military expenditure, 2016 [online]. [cit. 2017-07-12]. Dostupné z: <https://www.sipri.org/sites/default/files/Trends-world-military-expenditure-2016.pdf>. S. 1.

¹⁹ Tamtéž, s. 1.

²⁰ Tamtéž, s. 1.

²¹ Tamtéž, s. 2.

²² Tamtéž, s. 2.

²³ Tamtéž, s. 8.

²⁴ Data převzata z databáze SIPRI: <https://www.sipri.org/databases/milex/>. Data z roku 1991 nelze přesně určit, kvůli absenci dat ze Sovětského svazu.

²⁵ DEPARTMENT FOR DISARMAMENT AFFAIRS. The relationship between disarmament and development in the current international context: report for the Secretary-General [online]. New York: United Nations, 2005 [cit. 2017-08-14]. Dostupné z: https://unoda-web.s3-accelerate.amazonaws.com/wp-content/uploads/assets/HomePage/ODAPublications/DisarmamentStudySeries/PDF/DSS_31.pdf. S. 15.

²⁶ United Nations General Assembly. Relationship between disarmament and development A/RES/71/152. 2016. [online]. [cit. 2017-08-14]. Dostupné z: <http://undocs.org/A/71/152>. S. 3.

²⁷ DEPARTMENT FOR DISARMAMENT AFFAIRS. The relationship between disarmament and development in the current international context: report for the Secretary-General [online]. New York: United Nations, 2005 [cit. 2017-08-14]. Dostupné z: https://unoda-web.s3-accelerate.amazonaws.com/wp-content/uploads/assets/HomePage/ODAPublications/DisarmamentStudySeries/PDF/DSS_31.pdf. S. 20.

²⁸ First Committee briefing book [online]. Reaching Critical Will, 2016 [cit. 2017-08-14]. Dostupné z: <http://www.reachingcriticalwill.org/images/documents/Disarmament-fora/1com/1com16/briefingbook/FCBB-2016.pdf>. S. 41.

²⁹ United Nations General Assembly. Relationship between disarmament and development A/RES/65/52. 2011. [online]. [cit. 2017-08-14]. Dostupné z: <http://undocs.org/A/RES/65/52>. S. 2.

³⁰ DEPARTMENT FOR DISARMAMENT AFFAIRS. The relationship between disarmament and development in the current international context: report for the Secretary-General [online]. New York: United Nations, 2005 [cit. 2017-08-14]. Dostupné z: https://unoda-web.s3-accelerate.amazonaws.com/wp-content/uploads/assets/HomePage/ODAPublications/DisarmamentStudySeries/PDF/DSS_31.pdf. S. 20.

³¹ Millennium Development Goals | UNDP [online]. [cit. 2017-09-11]. Dostupné z: http://www.undp.org/content/undp/en/home/sdgoverview/mdg_goals.html

³² GILLIS, Melissa. Disarmamen - A Basic Guide Third Edition. 2012. [online]. [cit. 2017-07-12]. Dostupné z: https://unoda-web.s3-accelerate.amazonaws.com/wp-content/uploads/assets/HomePage/ODAPublications/AdhocPublications/PDF/Basic_Guide-2011-web-Rev1.pdf. S. 12.

³³ GILLIS, Melissa. Disarmamen - A Basic Guide Third Edition. 2012. . [online]. [cit. 2017-07-12]. Dostupné z: https://unoda-web.s3-accelerate.amazonaws.com/wp-content/uploads/assets/HomePage/ODAPublications/AdhocPublications/PDF/Basic_Guide-2011-web-Rev1.pdf. S. 12.

³⁴ Tamtéž, s. 14.

³⁵ Tamtéž, s. 14.

³⁶ UNITED NATIONS OFFICE FOR DISARMAMENT AFFAIRS. Promoting further openness and transparency in military matters: an assessment of the United Nations Standardized [sic] Instrument for Reporting Military Expenditures. New York: United Nations, 2010. [online]. [cit. 2017-07-12]. Dostupné z: <https://unoda-web.s3-accelerate.amazonaws.com/wp-content/uploads/assets/HomePage/ODAPublications/OccasionalPapers/PDF/OP20.pdf>. S. 3.

³⁷ United Nations General Assembly. Reduction of military budgets A/RES/35/142 [online]. 1980 [cit. 2017-07-12]. Dostupné z: <http://undocs.org/A/RES/35/142>

³⁸ Tamtéž.

³⁹ UNITED NATIONS OFFICE FOR DISARMAMENT AFFAIRS. Promoting further openness and transparency in military matters: an assessment of the United Nations Standardized [sic] Instrument for Reporting Military Expenditures. New York: United Nations, 2010. [online]. [cit. 2017-07-12]. Dostupné z: <https://unoda-web.s3-accelerate.amazonaws.com/wp-content/uploads/assets/HomePage/ODAPublications/OccasionalPapers/PDF/OP20.pdf>. S. 5.

⁴⁰ United Nations General Assembly. Objective information on military matters, including

transparency of military expenditures A/RES/56/14. 2001. . [online]. [cit. 2017-08-14]. Dostupné z: <http://undocs.org/A/RES/56/14>

⁴¹ UNITED NATIONS OFFICE FOR DISARMAMENT AFFAIRS. Promoting further openness and transparency in military matters: an assessment of the United Nations Standardized [sic] Instrument for Reporting Military Expenditures. New York: United Nations, 2010. [online]. [cit. 2017-07-12]. Dostupné z: <https://unoda-web.s3-accelerate.amazonaws.com/wp-content/uploads/assets/HomePage/ODAPublications/OccasionalPapers/PDF/OP20.pdf>. S. 9.

⁴² Tamtéž, s. 2.

⁴³ United Nations Office for Disarmament Affairs. United Nations Report on Military Expenditures. [online]. [cit. 2017-07-12]. Dostupné z: <https://www.un.org/disarmament/convarms/milex/>

⁴⁴ UNITED NATIONS OFFICE FOR DISARMAMENT AFFAIRS. Promoting further openness and transparency in military matters: an assessment of the United Nations Standardized [sic] Instrument for Reporting Military Expenditures. New York: United Nations, 2010. [online]. [cit. 2017-07-12]. Dostupné z: <https://unoda-web.s3-accelerate.amazonaws.com/wp-content/uploads/assets/HomePage/ODAPublications/OccasionalPapers/PDF/OP20.pdf>. S. 9.

⁴⁵ United Nations, Department for Disarmament Affairs. Transparency in Armaments - United Nations standardized instrument for reporting military expenditures. 2005. [online]. [cit. 2017-07-12]. Dostupné z: <https://unoda-web.s3-accelerate.amazonaws.com/wp-content/uploads/assets/convarms/Milex/Docs/Forms/Guidelines/MILEX%20publication%20final%20E.pdf>. S. 1.

⁴⁶ United Nations Office for Disarmament Affairs. United Nations Report on Military Expenditures. [online]. [cit. 2017-07-12]. Dostupné z: <https://www.un.org/disarmament/convarms/milex/>

⁴⁷ TIAN, Nan, Aude FLEURANT, Pieter D. WEZEMAN a Siemon T. WEZEMAN. Trends in world military expenditure, 2016 [online]. [cit. 2017-07-12]. Dostupné z: <https://www.sipri.org/sites/default/files/Trends-world-military-expenditure-2016.pdf>. S. 3.

⁴⁸ Tamtéž, s. 3.

⁴⁹ UNITED NATIONS OFFICE FOR DISARMAMENT AFFAIRS. Promoting further openness and transparency in military matters: an assessment of the United Nations Standardized [sic] Instrument for Reporting Military Expenditures. New York: United Nations, 2010. [online]. [cit. 2017-07-12]. Dostupné z: <https://unoda-web.s3-accelerate.amazonaws.com/wp-content/uploads/assets/HomePage/ODAPublications/OccasionalPapers/PDF/OP20.pdf>. S. 25.

⁵⁰ TIAN, Nan, Aude FLEURANT, Pieter D. WEZEMAN a Siemon T. WEZEMAN. Trends in world military expenditure, 2016 [online]. [cit. 2017-07-12]. Dostupné z: <https://www.sipri.org/sites/default/files/Trends-world-military-expenditure-2016.pdf>. S. 5.

⁵¹ TIAN, Nan, Aude FLEURANT, Pieter D. WEZEMAN a Siemon T. WEZEMAN. Trends in world military expenditure, 2016 [online]. [cit. 2017-07-12]. Dostupné z: <https://www.sipri.org/sites/default/files/Trends-world-military-expenditure-2016.pdf>. S. 5.

⁵² Tamtéž, s. 5.

⁵³ UNITED NATIONS OFFICE FOR DISARMAMENT AFFAIRS. Promoting further openness and transparency in military matters: an assessment of the United Nations Standardized [sic] Instrument for Reporting Military Expenditures. New York: United Nations, 2010. [online]. [cit. 2017-07-12]. Dostupné z: <https://unoda-web.s3-accelerate.amazonaws.com/wp-content/uploads/assets/HomePage/ODAPublications/OccasionalPapers/PDF/OP20.pdf>. S. 27.

⁵⁴ TIAN, Nan, Aude FLEURANT, Pieter D. WEZEMAN a Siemon T. WEZEMAN. Trends in world military expenditure, 2016 [online]. [cit. 2017-07-12]. Dostupné z:

<https://www.sipri.org/sites/default/files/Trends-world-military-expenditure-2016.pdf>. S. 7.

⁵⁵ Tamtéž, s. 7.

⁵⁶ Tamtéž, s. 7.

⁵⁷ TIAN, Nan, Aude FLEURANT, Pieter D. WEZEMAN a Siemon T. WEZEMAN. Trends in world military expenditure, 2016 [online]. [cit. 2017-07-12]. Dostupné z: <https://www.sipri.org/sites/default/files/Trends-world-military-expenditure-2016.pdf>. S. 5.

⁵⁸ Tamtéž, s. 5.

⁵⁹ Tamtéž, s. 5.

⁶⁰ Tamtéž, s. 1.

⁶¹ UNITED NATIONS OFFICE FOR DISARMAMENT AFFAIRS. Promoting further openness and transparency in military matters: an assessment of the United Nations Standardized [sic] Instrument for Reporting Military Expenditures. New York: United Nations, 2010. [online]. [cit. 2017-07-12]. Dostupné z: <https://unoda-web.s3-accelerate.amazonaws.com/wp-content/uploads/assets/HomePage/ODAPublications/OccasionalPapers/PDF/OP20.pdf>. S. 30.

Pražský studentský summit

Pražský studentský summit je unikátní vzdělávací projekt existující od roku 1995. Každoročně vzdělává přes 300 studentů středních i vysokých škol o současných globálních tématech, a to především prostřednictvím simulace jednání čtyř klíčových mezinárodních organizací – OSN, NATO, EU a OBSE.

 www.studentsummit.cz	 www.facebook.com/studentsummit
 summit@amo.cz	 www.twitter.com/studentsummit
 www.instagram.com/praguestudentsummit	 www.youtube.com/studentsummitcz

---

Asociace pro mezinárodní otázky (AMO)

AMO je nevládní nezisková organizace založená v roce 1997 za účelem výzkumu a vzdělávání v oblasti mezinárodních vztahů. Tento přední český zahraničně politický think-tank není spjat s žádnou politickou stranou ani ideologií. Svou činností podporuje aktivní přístup k zahraniční politice, poskytuje nestrannou analýzu mezinárodního dění a otevírá prostor k fundované diskusi.

 +420 224 813 460	 www.facebook.com/AMO.cz
 www.amo.cz	 www.twitter.com/amo_cz
 info@amo.cz	 www.linkedin.com/company/amocz
 Žitná 608/27, 110 00 Praha 1	 www.youtube.com/AMOCz

Šárka Janáková

Autorka je spolupracovnice Asociace pro mezinárodní otázky a členka přípravného týmu Pražského studentského summitu.

Background report je materiál pro žáky středních škol účastnících se Pražského studentského summitu. Všichni partneři projektu jsou uvedeni [zde](#).

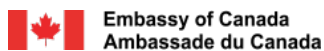
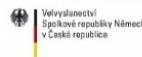
Generální partner
Pražského studentského summitu

Ministerstvo zahraničních věcí
České republiky

TOP
partneři

Partneři

HOSPODÁŘSKÉ NOVINY

RESPEKT

Mediální
partneři

Za
podpory